29. 3. 2019

ID: 109106

Trestní příkaz a souhrnný trest

Okamžik doručení trestního příkazu obviněnému je z hlediska posuzování souběhu trestných činů a zákonných podmínek pro uložení souhrnného trestu určující jen za předpokladu, že v době jeho doručení obviněnému nebyl trestní příkaz již zrušen, například v důsledku včas podaného odporu ze strany státního zástupce. Doručení předtím již zrušeného trestního příkazu obviněnému nemá účinky spojené s vyhlášením odsuzujícího rozsudku ve smyslu § 314e odst. 7 tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 7 Tdo 1357/2018-27, ze dne 21.11.2018)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání nejvyššího státního zástupce podaném ve prospěch obviněné L. D., nar. XY v XY, trvale bytem XY, proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. 8. 2018, sp. zn. 11 To 222/2018, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 2 T 55/2016 tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. 8. 2018, sp. zn. 11 To 222/2018, a rozsudek Okresního soudu v Kolíně ze dne 17. 5. 2018, sp. zn. 2 T 55/2016, ve výroku o trestu. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Kolíně přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění

Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 17. 5. 2018, č. j. 2 T 55/2016-317, byla obviněná L. D. uznána vinnou přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zákoníku spáchaným dne 13. 8. 2016, za který jí byl uložen trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců, jehož výkon byl podle § 84 a § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 4 let za současného stanovení dohledu nad obviněnou. Dále jí byla podle § 85 odst. 2 tr. zákoníku uložena povinnost, aby v průběhu zkušební doby podle svých sil uhradila způsobenou škodu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o povinnosti obviněné k náhradě škody.

Proti rozsudku podal ve prospěch obviněné odvolání státní zástupce, a to pouze do výroku o trestu s tím, že obviněné měl být uložen trest souhrnný, nikoli samostatný. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 16. 8. 2018, č. j. 11 To 222/2018-335, odvolání státního zástupce podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Nejvyšší státní zástupce podal proti usnesení Krajského soudu v Praze ve prospěch obviněné dovolání s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., protože usnesením krajského soudu bylo zamítnuto odvolání proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože toto rozhodnutí spočívalo na nesprávném hmotně právním posouzení. Namítl, že soudy pochybily ve výroku o trestu ohledně hmotně právního posouzení toho, zda má být obviněné uložen souhrnný trest podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku ve vztahu k trestu z trestního příkazu Okresního soudu Praha-východ ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. 38 T 67/2017, anebo trest samostatný.

Dovolatel shrnul dosavadní průběh řízení a argumentaci soudů. Připomněl, že nalézací soud neshledal podmínky pro uložení souhrnného trestu, přičemž vycházel z toho, že v souzené věci Okresního soudu v Kolíně byl dne 30. 12. 2016 vydán trestní příkaz, který byl obviněné doručen dne 12. 1. 2017. Dne 11. 1. 2017 sice byl soudu doručen včasný odpor státního zástupce proti trestnímu

příkazu, avšak podle okresního soudu si trestní příkaz zachoval vůči obviněné účinky spojené s vyhlášením odsuzujícího rozsudku, a to vzhledem k ustanovení § 314e odst. 7 tr. ř. Protože skutek, jímž byla obviněná uznána vinnou trestním příkazem Okresního soudu Praha-východ, sp. zn. 38 T 67/2017, spáchala až dne 12. 4. 2017, tedy po doručení trestního příkazu v nyní projednávané věci, nebylo možné ukládat souhrnný trest, neboť nešlo o souběh trestných činů.

Odvolací soud se ztotožnil s právním názorem Okresního soudu v Kolíně a s odkazem na § 314e odst. 7 tr. ř. shrnul, že za hranici mezi souběhem trestných činů a recidivou je považován moment doručení trestního příkazu a že trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku, s jehož doručením jsou spojovány stejné účinky jako s vyhlášením rozsudku. Zákon přitom nerozlišuje, zda prvý odsuzující rozsudek nebo vydaný trestní příkaz nabyly právní moci nebo byly následně zrušeny. Odvolací soud poukázal na to, že i v případech, kdy je vyhlášený odsuzující rozsudek v důsledku podaného odvolání zrušen, tak pokud je v následném řízení obviněný pravomocně odsouzen, je za moment rozhodný pro uložení souhrnného trestu stejně pokládán okamžik vyhlášení prvního rozsudku, i když je již zrušen a tedy jako s neexistujícím rozhodnutím v době ukládání souhrnného trestu by s ním neměly být spojovány žádné právní účinky.

Odvolací soud dále akcentoval účel institutu souhrnného trestu. Okamžik vyhlášení prvého odsuzujícího rozsudku a doručení trestního příkazu pokládá za formu „varování“ směřovaného k obviněnému, jímž je mu dáno najevo, že jeho dosavadní nezákonné jednání nezůstane bez právního následku ve formě sankce. Krajský soud poukázal i na to, že okamžik vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku nebo doručení trestního příkazu je rozhodující bez ohledu nejen na jeho pozdější zrušení, ale i bez ohledu na okolnosti subjektivního charakteru, tj. zda byl obviněný vyhlášení prvého odsuzujícího rozsudku přítomen nebo zda se dozvěděl o tom, že státní zástupce podal předtím, než mu byl trestní příkaz doručen, odpor, a v důsledku toho bylo toto rozhodnutí ze zákona zrušeno.

Podle názoru nejvyššího státního zástupce se však závěry soudů – byť nelze upřít jejich argumentaci jistou logiku – odchylují od právního názoru, který jinak zastává soudní praxe a byl již uznán i odbornou literaturou a publikován. Konkrétně poukázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2000, sp. zn. 7 To 200/2000, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 2/2001 se souhlasným vyjádřením JUDr. Antonína Draštíka a převzatý (co do publikované druhé právní věty, která řeší danou problematiku) i do všeobecně uznávaného komentáře k trestnímu řádu (Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 617). Z uvedeného vyplývá, že ve specifickém případě, kdy byl účinně podán odpor státním zástupcem ještě před doručením vydaného trestního příkazu obviněnému, pak s ohledem na § 314g odst. 2 tr. ř. byl trestní příkaz zrušen ze zákona ještě před doručením obviněnému, tudíž v době doručení obviněnému neexistoval, a proto nemohly nastat ani účinky s ním spojené (obdobně jako by účinky spojované s doručením trestního příkazu nenastaly v případech § 314g odst. 3, 4 tr. ř.).

Obviněné měl být podle názoru nejvyššího státního zástupce rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 17. 5. 2018 uložen souhrnný trest i za sbíhající se trestný čin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, spáchaný dne 12. 4. 2017, pro který byla obviněná odsouzena trestním příkazem Okresního soudu Praha-východ ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. 38 T 67/2017. Pokud tak nalézací soud nepostupoval a neaplikoval ustanovení trestního zákoníku o souhrnném trestu, pak tuto otázku podle dovolatele nesprávně hmotně právně posoudil, neboť se jednalo o tzv. vícečinný souběh dvou trestných činů krádeže, nikoli o (nepravou) recidivu obviněné.

Skutečnost, že obviněné L. D. měl být správně za současného zrušení trestu za sbíhající se trestný čin uložen souhrnný trest a nikoli trest samostatný, tedy fakticky že na místo jednoho (souhrnného) trestu byly obviněné uloženy tresty dva, má podle dovolatele vliv na postavení této obviněné, a to zejména v otázce výše trestu, když lze předpokládat, že souhrnný trest by mohl být mírnější nežli

prostý součet dvou samostatně uložených trestů (především v délce zkušební doby), neboť ukládání trestů za souběh trestných činů je v České republice ovládáno (vedle dalších) zejména zásadou absorpční.

Rozhodnutí dané otázky má navíc podle dovolatele po právní stránce zásadní význam. Jednotné vyřešení předmětné problematiky ukládání souhrnného trestu za situace, kdy předchozí trestní příkaz byl zrušen odporem státního zástupce před doručením trestního příkazu obviněné, může mít do budoucna význam pro postup soudů v obdobných věcech. Nicméně pro případ, že by Nejvyšší soud shledal postup Okresního soudu v Kolíně a Krajského soudu v Praze v projednávané věci přiléhavým, podotkl dovolatel, že by tím byla zjednodušena problematika posuzování poměru souhrnnosti ve výše naznačené specifické situaci a napomohlo by to, zejména ve vztahu k obviněnému, i transparentnosti trestního řízení a předvídatelnosti jeho výsledku z pohledu ukládaného trestu. Na druhé straně zdůraznil, že obecně je postup podle výše citovaného rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2000 sp. zn. 7 To 200/2000 z pohledu ukládání trestu pro obviněného příznivější.

Nejvyšší státní zástupce uzavřel, že krajský soud pochybil v neprospěch obviněné, když podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání státního zástupce proti rozsudku Okresního soudu v Kolíně, ačkoli toto odvoláním napadené rozhodnutí spočívalo na výše uvedeném nesprávném hmotně právním posouzení, kterým došlo k porušení § 43 odst. 2 tr. zákoníku, resp. pravidel pro ukládání souhrnného trestu.

Dovoláním se nejvyšší státní zástupce domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Praze i další obsahově navazující rozhodnutí a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Obviněná se k dovolání nejvyššího státního zástupce nevyjádřila.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

Důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud neshledal. Přezkoumal proto podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení, včetně rozsudku soudu prvního stupně, a to z hlediska vytýkané vady výroku o trestu, a shledal, že dovolání je důvodné.

Pokud jde o uplatněné dovolací důvody, podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání – ve smyslu uplatněné alternativy – podat, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Námitka dovolatele je pod uplatněné dovolací důvody podřaditelná, neboť jde o hmotně právní otázku souběhu trestných činů významnou pro splnění podmínky uložení souhrnného trestu. Jde tak o námitku jiného nesprávného hmotně právního posouzení ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (viz rozhodnutí č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud vycházel z následujících pro posouzení dané otázky významných ustanovení a zásad, které považuje za nepochybné:

Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku soud uloží souhrnný trest podle zásad uvedených v § 43 odst. 1 (zásady pro ukládání úhrnného trestu za více trestných činů), když odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin.

Podle § 314e odst. 7 tr. ř. má trestní příkaz povahu odsuzujícího rozsudku. Účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají doručením trestního příkazu obviněnému.

Pro uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku je rozhodující okamžik vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně, popřípadě doručení trestního příkazu obviněnému, i když byl tento rozsudek, respektive trestní příkaz, v dalším řízení (o řádném nebo mimořádném opravném prostředku) zrušen, pokud řízení skončilo pravomocným odsouzením obviněného. Není přitom významné, že obviněný nebyl přítomen vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku, ať už proto, že soud rozhodl o konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti, nebo proto, že ve věci bylo konáno řízení proti uprchlému (viz rozhodnutí č. 41/1968, č. 29/2000 a č. 41/2014 Sb. rozh. tr.).

Podle § 314g odst. 1 tr. ř. mohou proti trestnímu příkazu podat do osmi dnů od jeho doručení odpor obviněný, osoby, které jsou oprávněny podat v jeho prospěch odvolání (§ 247 odst. 2 tr. ř.), a státní zástupce. Podle § 314g odst. 2 tr. ř. byl-li podán proti trestnímu příkazu oprávněnou osobou ve lhůtě odpor, trestní příkaz se tím ruší a samosoudce nařídí ve věci hlavní líčení.

Sporný problém, který bylo třeba v dané věci vyřešit, spočívá v tom, zda zmíněnou obecně platnou zásadu, že okamžik doručení trestního příkazu obviněnému je určující pro uložení souhrnného trestu bez ohledu na to, že v důsledku podaného odporu byl tento trestní příkaz zrušen, dojde-li v řízení konaném po zrušení trestního příkazu k pravomocnému odsouzení obviněného, lze aplikovat i v netypickém případě, kdy v důsledku účinně podaného odporu ze strany jiné oprávněné osoby (§ 314g odst. 1 tr. ř.) byl trestní příkaz již zrušen a teprve poté je doručen obviněnému.

Tuto otázku řešil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2000, sp. zn. 7 To 200/2000, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 2/2001, se závěrem, že okamžik doručení trestního příkazu obviněnému je určující pro uložení souhrnného trestu jen za předpokladu, že v době jeho doručení obviněnému nebyl trestní příkaz již zrušen, např. v důsledku včas podaného odporu ze strany státního zástupce. Doručení předtím již zrušeného trestního příkazu obviněnému nemá účinky spojené s vyhlášením odsuzujícího rozsudku ve smyslu § 314e odst. 7 tr. ř. Tento závěr byl podpořen i názorem členů redakce časopisu a byl publikován i ve zmíněném komentáři k trestnímu zákoníku. Opírá se o názor, že doručení trestního příkazu obviněnému poté, co byl ze zákona zrušen, nemá žádný právní význam, neboť v okamžiku doručení obviněnému trestní příkaz již neexistuje, a tudíž nemohou s ním být spojovány jakékoli právní účinky.

Nejvyšší soud se k tomuto názoru přiklonil. Podstatné je, že okamžikem podání odporu některou z oprávněných osob se trestní příkaz ze zákona ruší (§ 314g odst. 2 tr. ř.) a jeho doručení obviněnému tak nemůže mít právní účinky spojované s doručením trestního příkazu nezrušeného. Zrušený trestní příkaz totiž už de iure neexistuje (jde o jinou situaci, než v případě odsuzujícího rozsudku po zahlazení odsouzení, kdy odsuzující rozsudek nepřestává de iure existovat a může mít určité – byť omezené – právní účinky například pro ukládání trestu v jiném řízení). Při posuzování dané otázky není rozhodné, zda prvý odsuzující rozsudek nebo vydaný trestní příkaz nabyly právní moci nebo byly následně zrušeny, ale jestli obviněnému byl doručen trestní příkaz nezrušený, tj. de iure existující.

Nesprávný je názor, že i po svém zrušení si trestní příkaz zachovává vůči obviněnému účinky spojené s vyhlášením odsuzujícího rozsudku. Povahu odsuzujícího rozsudku má pouze trestní příkaz

nezrušený. Rozhodným je sice doručení obviněnému, avšak nelze rozlišovat, zda si trestní příkaz zachovává povahu odsuzujícího rozsudku vůči obviněnému, anebo i vůči jiným subjektům, respektive obecně.

Nejvyšší soud se neztotožnil s argumentem odvolacího soudu, že za moment rozhodný pro uložení souhrnného trestu je pokládán okamžik vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku, i když je v době rozhodování o souhrnném trestu již zrušen, a tedy jako s neexistujícím rozhodnutím v době ukládání souhrnného trestu by s ním neměly být spojovány žádné právní účinky. Jde o to, že onen první a později zrušený rozsudek byl vyhlášen jako platný a existující, a teprve později došlo k jeho zrušení. Podobné je to v situaci, kdy je obviněnému doručen v té době „platný“, existující trestní příkaz, který je teprve později podaným odporem zrušen. S doručením zrušeného trestního příkazu by byly z tohoto hlediska spíše srovnatelné případy zdánlivého vyhlášení rozsudku, k němuž by však došlo zcela zmatečně, například ve věci, v níž obviněný vůbec nebyl stíhán, nebo jiným subjektem než soudcem apod.

Ostatně z výše uvedeného pravidla, že pro uložení souhrnného trestu je rozhodující okamžik vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně, popřípadě doručení trestního příkazu obviněnému, i když byl tento rozsudek, respektive trestní příkaz, v dalším řízení zrušen, je zde významný právě výraz „v dalším řízení“.

Odvolací soud také uvedl, že okamžik vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku nebo doručení trestního příkazu je rozhodující bez ohledu nejen na jeho pozdější zrušení, ale i bez ohledu na okolnosti subjektivního charakteru, tj. zda byl obviněný vyhlášení prvého odsuzujícího rozsudku přítomen nebo zda se dozvěděl o tom, že státní zástupce podal předtím, než mu byl trestní příkaz doručen, odpor, a v důsledku toho bylo toto rozhodnutí ze zákona zrušeno. Ani s tímto argumentem se však Nejvyšší soud neztotožnil. Je sice pravda, že pro účinky vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku z hlediska souběhu trestných činů není podstatné, zda byl obviněný vyhlášení rozsudku přítomen, avšak to nic nemění na povaze tohoto aktu jako v té době platného a relevantního. Kromě toho trestní řízení je postaveno na principu, že obviněný má možnost být vyhlášení rozsudku přítomen, a pokud přítomen není, je to z důvodů existujících na jeho straně. Odvolací soud zde poněkud směšuje otázku využití práva obviněného být přítomen vyhlášení rozsudku a fakt, že v době doručení trestního příkazu nemusí být obviněnému známo, že byl již zrušen. Řádně vyhlášený odsuzující rozsudek nelze nikdy považovat za již zrušený v okamžiku jeho vyhlášení.

Logiky není prost ani poukaz odvolacího soudu na účel institutu souhrnného trestu, jenž akcentuje okamžik vyhlášení prvého odsuzujícího rozsudku a doručení trestního příkazu jako formu „varování“ směřovaného k obviněnému, jímž je mu dáno najevo, že jeho dosavadní nezákonné jednání nezůstane bez právního následku ve formě sankce. Na druhé straně je ovšem nutno vzít v úvahu, že takto varován je obviněný v průběhu trestního řízení i různými jinými způsoby, například doručením obžaloby či návrhu na potrestání, aniž by tyto úkony měly uvedený důsledek z hlediska souběhu trestných činů a ukládání souhrnného trestu. Jestliže naproti tomu vyhlášení rozsudku může proběhnout v nepřítomnosti obviněného, je z toho zřejmé, že zmíněné subjektivní hledisko se neuplatní absolutně a ono „varování“ obviněného je třeba považovat pouze za obecnou zásadu. Je pravda, že mezníkem z hlediska souběhu trestných činů a ukládání souhrnného trestu není zprošťující rozsudek, avšak to neznamená, že by k vyhlášení rozsudku odsuzujícího bylo namístě z hlediska přerušení souběhu trestných činů přihlížet pouze z hlediska subjektivního, nikoli objektivního. Fakt, že mezníkem je pouze odsuzující rozsudek, vystihuje povahu souhrnného trestu, a je to logické, neboť ze zprošťujícího rozsudku, tj. v podstatě z rozhodnutí, že trestný čin nebyl spáchán, nelze dovozovat důsledky pro souběh spáchaných trestných činů.

Lze tu dílem odkázat na odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 8 Tdo

1160/2013, publikované pod č. 41/2014 Sb. rozh. tr. Hmotně právní význam vyhlášení rozsudku (z hlediska souběhu trestných činů) vyplývá přímo a nepochybně z ustanovení § 43 odst. 2 tr. zákoníku a platí jak pro případy rozsudků později zrušených, tak i nezrušených. Jestliže odsuzující rozsudek není zrušen a nabude právní moci, jistě by nebylo namístě pochybovat o tomto jeho významu z hlediska § 43 odst. 2 tr. zákoníku jen proto, že obviněný z nějakého důvodu nebyl při vyhlášení přítomen.

V případě vydání trestního příkazu lze sice připustit, že oddálením doručení trestního příkazu sobě samému a podáním odporu osobou k tomu oprávněnou podle § 314g odst. 1 tr. ř., například blízkým příbuzným obviněného, by obviněný mohl dosáhnout toho, že by se dostal do hmotně právně příznivější pozice z hlediska případného ukládání souhrnného trestu. To by však bylo významné jen za situace, že by se obviněný po doručení odporem zrušeného trestního příkazu dopustil další trestné činnosti, což bezesporu není skutečnost, s níž by bylo nutno a priori počítat, neboť jde o nejistou budoucí událost, o níž lze důvodně předpokládat, že nenastane, a která záleží jen na obviněném.

Jestliže by doručení již zrušeného trestního příkazu obviněnému byly přiznány právní účinky, bylo by nutno vzít v úvahu, že žádný další, pozdější akt či úkon vedoucí ke zrušení trestního příkazu již učiněn nebude a být nemůže, tudíž by vznikla otázka, odkdy tedy zrušený trestní příkaz přestává mít právní účinky, pokud by je v době doručení obviněnému – ač zrušen – ještě měl.

Pro úplnost Nejvyšší soud připomíná, že ke zrušení trestního příkazu ze zákona nedochází jen podáním odporu, ale i v případech uvedených v § 314g odst. 3, 4 tr. ř., tj. zpětvzetím souhlasu poškozeného s trestním stíháním a zpětvzetím obžaloby (popřípadě návrhu na potrestání). V případě uplatnění právního názoru upřednostněného soudy v této věci by si trestní příkaz zachoval své právní účinky i poté, co by byl doručen obviněnému již jako zrušený z těchto zákonných důvodů, pokud by nakonec došlo k pravomocnému odsouzení obviněného.

Nejvyšší soud vzal v úvahu i to, jak byly dosavadní judikaturou řešeny případy, kdy se nepodařilo obviněnému doručit trestní příkaz před vyhlášením aboličního amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky, které se vztahuje na obviněného, nebo změnila-li se po vydání trestního příkazu a před jeho doručením obviněnému zákonná úprava tak, že se trestní příkaz stal nezákonným. V takových případech se trestní příkaz už obviněnému nedoručuje, respektive v jeho doručování se nepokračuje, přičemž v prvním případě soud rozhodne o zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. (viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2000, sp. zn. 7 Tz 167/2000, a ze dne 8. 1. 2002, sp. zn. 4 Tz 306/2001), ve druhém naznačeném případě lze bez dalšího nařídit hlavní líčení (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2003, sp. zn. 4 Tz 99/2002). Nicméně nelze zde vyloučit, že trestní příkaz bude obviněnému (popřípadě v řízení proti uprchlému obhájci) ještě následně doručen.

Ani v těchto (výjimečných) případech by nebylo logické, aby si později případně doručený trestní příkaz obviněnému zachoval právní účinky vyhlášení odsuzujícího rozsudku, byť v obou těchto případech může nakonec dojít k pravomocnému odsouzení obviněného pro daný skutek. Nejvyšší soud je toho názoru, že v případě amnestie by bylo nutno za okamžik zrušení trestního příkazu považovat den vydání usnesení o zastavení trestního stíhání, i když by trestní stíhání na základě úkonu obviněného podle § 11 odst. 4 tr. ř. pokračovalo a skončilo by pravomocným odsouzením obviněného podle § 227 tr. ř. Šlo by ovšem o zcela výjimečné případy a navíc v řízení, které skončí rozhodnutím podle § 227 tr. ř. a v němž tedy nemůže být ukládán trest, by mohlo být doručení trestního příkazu (event. vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku) při ukládání souhrnného trestu významné jen pro jiná trestní řízení. Otázka, zda vůbec může mít význam mezníku pro posouzení souběhu trestných činů a ukládání souhrnného trestu rozhodnutí ve věci, v níž odsouzení bylo zahlazeno (jak je tomu i v případě rozhodnutí podle § 227 tr. ř.), ovšem přesahuje problematiku posuzovanou nynějším rozhodnutím.

Ve druhém shora naznačeném případě (změna právní úpravy) by trestní příkaz bylo nutno pokládat za zrušený okamžikem nařízení hlavního líčení. Ve zcela výjimečných případech (víceméně pro nedůsledný postup soudu) by mohlo dojít k tomu, že by zrušený trestní příkaz pak byl obviněnému doručen dokonce později, než by byl v hlavním líčení v téže věci vyhlášen rozsudek. Na takové hypotetické situaci lze dobře ilustrovat, že by bylo až absurdní, aby také doručení již zrušeného trestního příkazu v takovém případě bylo (dalším) mezníkem souběhu z hlediska ukládání souhrnného trestu.

Nejvyšší soud pro úplnost ještě dodává, že obdobně by bylo nutno nazírat v situaci vyhlášení aboličního amnestijního rozhodnutí na případy jednočinného souběhu trestných činů, kdy jeden skutek vykazuje znaky dvou nebo více trestných činů a aboliční rozhodnutí se týká jen některého z nich. Tehdy se zvláštní rozhodnutí o zastavení trestního stíhání nevydává. Takový skutek lze kvalifikovat pouze jako trestné činy aboličním rozhodnutím prezidenta republiky nedotčené, na což jinak obviněného upozorní policejní orgán (§ 160 odst. 6 tr. ř.), státní zástupce (§ 176 odst. 2 tr. ř.) nebo předseda senátu (§ 190 odst. 2 tr. ř.). V případě že soud v takové věci rozhodne odsuzujícím rozsudkem, otázkou užití aboličního rozhodnutí se zabývá v jeho odůvodnění. V případě, že soud v takové věci vydal před vyhlášením amnestijního aboličního rozhodnutí trestní příkaz, bylo by nutno (podobně jako při změně právní úpravy) nařídit hlavní líčení a trestní příkaz tím považovat za zrušený bez ohledu na to, že by ještě poté byl obviněnému doručen. Ani takové doručení trestního příkazu už by nemohlo mít právní důsledky a tedy ani význam pro posouzení vztahu souhrnnosti.

Shrnuto, Nejvyšší soud dospěl ve shodě s již dříve publikovaným a výše zmiňovaným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2000, sp. zn. 7 To 200/2000, k závěru, že okamžik doručení trestního příkazu obviněnému je z hlediska posuzování souběhu trestných činů a zákonných podmínek pro uložení souhrnného trestu určující jen za předpokladu, že v době jeho doručení obviněnému nebyl trestní příkaz již zrušen, například v důsledku včas podaného odporu ze strany státního zástupce. Doručení předtím již zrušeného trestního příkazu obviněnému nemá účinky spojené s vyhlášením odsuzujícího rozsudku ve smyslu § 314e odst. 7 tr. ř.

V nyní posuzované věci byl trestní příkaz Okresního soudu v Kolíně ze dne 30. 12. 2016, sp. zn. 2 T 55/2016, obviněné doručen dne 12. 1. 2017, avšak v době tohoto doručení již byl podaným odporem státního zástupce zrušen, proto nemohl vyvolat právní účinky ve smyslu § 314e odst. 7 tr. ř. Trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zákoníku spáchaný dne 13. 8. 2016, pro který byla obviněná v této věci odsouzena, byl spáchán v souběhu (tzv. vícečinném) s trestným činem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, spáchaným dne 12. 4. 2017, pro který byla obviněná odsouzena trestním příkazem Okresního soudu Praha-východ ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. 38 T 67/2017, doručeným obviněné dne 24. 5. 2017, který nabyl právní moci dne 2. 6. 2017. K žádnému dalšímu odsouzení obviněné významnému pro zde posuzovanou otázku nedošlo. Po zrušení trestního příkazu bylo v této věci meritorně rozhodnuto až rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 17. 5. 2018. Tímto rozsudkem měl proto být ukládán souhrnný trest podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku. Skutečnost, že obviněná se (pouhé tři měsíce) po doručení původně vydaného trestního příkazu dopustila další trestné činnosti, mohla být vzata v úvahu pouze při stanovení druhu a výměry trestu, nikoli z hlediska souběhu trestných činů. Tento zásadní hmotně právní důsledek mohlo mít jen doručení platného, tj. nezrušeného, de iure existujícího trestního příkazu.

Jestliže Okresní soud v Kolíně dospěl k závěru, že souhrnný trest nelze uložit, a obviněné uložil trest samostatný, jde o rozhodnutí založené na nesprávném hmotně právním posouzení podmínek pro uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku. To znamená, že jde o jiné nesprávné hmotně právní posouzení ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Stejně nesprávně danou otázku posoudil i soud druhého stupně.

Napadené usnesení Krajského soudu v Praze z uvedených důvodů nemohlo obstát. Jde o rozhodnutí, které je nesprávné ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., jak je v dovolání uplatnil nejvyšší státní zástupce. S argumenty uvedenými v dovolání se Nejvyšší soud v zásadě ztotožnil.

Vzhledem k tomu, že byl v řízení předcházejícím napadenému usnesení naplněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (nesprávné hmotně právní posouzení), byl naplněn i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť bylo v rozporu se zákonem rozhodnuto o zamítnutí odvolání státního zástupce proti rozsudku.

Nejvyšší soud se ztotožnil i s argumenty dovolatele ohledně významu rozhodnutí o dané otázce pro obviněnou a také z hlediska judikatorního. Vyřešení dané otázky by mohlo mít zásadní vliv na postavení obviněné z hlediska uloženého trestu. Kromě toho jde o otázku, která dosud v judikatuře Nejvyššího soudu nebyla jednoznačně vyřešena a jejíž řešení může mít do budoucna význam pro postup soudů v obdobných věcech. Již proto nepřicházelo v úvahu odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Praze i rozsudek Okresního soudu v Kolíně, a to pouze ve výroku o trestu, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad. Okresnímu soudu v Kolíně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Územní plán
- Základní vzdělávání (exkluzivně pro předplatitele)
- Katastr nemovitostí
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Klimatická žaloba
- CHKO Soutok
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Nároky pozůstalých (exkluzivně pro předplatitele)
- Odpovědnost státu za újmu (exkluzivně pro předplatitele)
- Zemědělská půda
- Veřejné zakázky